

Téma: Společné vzdělávání

Vážení čtenáři,
dovolte mi, abych Vás v tomto předvánočním čase srdečně pozdravila.

Představujeme Vám další číslo zpravodaje, které je opět věnováno tématu společného vzdělávání. Jde o závažné téma, které pro české školství představuje velkou změnu. Snad i proto se kolem něj objevuje velmi vzrušená diskuse, často i opředaná různými mýty, nepřesnostmi. Mediální zkratky dezinformací někdy napomáhají a obavy ještě znásobují. Právě proto se snažíme věnovat nejen přípravě, ale i debatě na toto téma velkou pozornost. Objíždíme kraje, pořádáme diskuse s řediteli, vysvětlujeme novinářům podmínky, za kterých k přechodu na společné vzdělávání dojde. Nejde o můj plán, jak se často interpretuje, ale o závazek předchozího ministra školství, mládeže a tělovýchovy Marcela Chládky. Novelu školského zákona, kterou Parlament České republiky schválil 13. února 2015 a 1. dubna letošního roku ji podepsal i prezident, jsem zavázána dodržet a posledních pět měsíců s mými kolegy činíme opravdu mnoho pro to, abychom především vám v terénu start tohoto náročného procesu usnadnili. I z těchto důvodů jsme zahájili vysvětlovací kampaň pro zřizovatele, ředitele, učitele, rodiče a jejich děti, aby věděli, co je čeká v příštím roce. Součástí kampaně je i vydávání těchto zpravodajů.

Dne 9. prosince skončilo tzv. mezirezortní připomínkové řízení k Vyhlášce k provedení klíčového ustanovení a některých dalších k novele školského zákona (včetně přílohy Přehled podpůrných opatření), ve kterém jsme dali možnost vyjádřit se k ní i odborným asociacím a nevládním organizacím. Předpokládáme, že v druhé polovině ledna 2016 by měla vyhláška vstoupit v platnost a začne sloužit zřizovatelům a ředitelům škol.

Pracujeme i na Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání, který vyžaduje úpravu především proto, že zrušená příloha pro žáky s lehkým mentálním postižením již v některých vzdělávacích oblastech a průřezových tématech za deset let zastarala. Revize není tedy vynucena nějakým politickým příkazem zvenčí, ale přistupujeme k ní proto, že pro společné vzdělávání chceme mít společný kurikulární rámec. Zpřesníme rámce pro doporučené výstupy z učení pro žáky využívající podpůrná opatření v budoucím třetím a vyšším stupni podpory. Současně bude připraven interaktivní metodický průvodce, který nabídne pro jednotlivé vzdělávací oblasti a průřezová témata příklady dobré praxe. Od října intenzivně komunikujeme téma společného vzdělávání společně s pokračující přípravou administrativně-právního rámce uvedených změn.

Na webových stránkách MŠMT jsme zavedli rubriku **společné vzdělávání**, kde lze nalézt nejen všechny základní dokumenty, ale také

OBSAH

Úvodní slovo ministryně školství, mládeže a tělovýchovy

Co znamená upravený RVP ZV?

Co se od 1. září 2016 mění pro jednotlivé typy škol?

Financování společného vzdělávání v roce 2016

Jak podpoří společné vzdělávání OP VVV?

Názory z terénu

nejčastěji kladené otázky a odpovědi na ně. Budeme je průběžně rozšiřovat a aktualizovat. Také jsme zavedli informační linku spolecnevzdelavani@nuv.cz, na kterou se můžete obracet se svými dotazy, kde Vám budeme odpovídat v pravidelném týdenním intervalu.

Pokračují také informační a vzdělávací semináře pro pracovníky školských poradenských zařízení, které začaly již v dubnu. V Poslanecké sněmovně ČR se 19. listopadu uskutečnila konference **Škola pro budoucnost, budoucnost pro školu**. Kromě kariérního řádu a reformy financování regionálního školství jsme na ní představili právě i téma **společného vzdělávání**.

O krocích v rámci společného vzdělávání pravidelně hovořím také se zástupci školských komisí v krajích. V posledních týdnech jsem osobně navštívila Karlovarský, Ústecký a Liberecký kraj, kde jsem se setkala s několika stovkami ředitelů, stejná setkání jsem uspořádala i s řediteli škol z Prahy a Středočeského kraje. Do konce roku ještě navštívím kraj Jihomoravský a Vysočinu. V novém roce budou následovat ostatní regiony. Oceňuji věcné podněty ze strany ředitelů, které nám umožní co nejlépe připravit řádné a bezpečné uvedení novely v život.

Vím, že společnými silami záměr **společného vzdělávání** zvládneme a že umožníme školám, ředitelům, učitelům a našim dětem vzdělávání v co nejlepším, nejpříjemnějším a organizačně dobře připraveném prostředí.

S přáním pohodových a klidných Vánoc

Kateřina Valachová

Všechny děti budou mít zákonný nárok na podporu ve vzdělávání podle svých potřeb.

*

Společné vzdělávání dětí neznamená rušení škol.

*

Společné vzdělávání nesníží úroveň vzdělávání.

*

Společné vzdělávání umožní dětem i učitelům příznivější podmínky pro vzdělávání.

*

V případě začlenění dětí s vyšší potřebou podpory se úměrně sníží počet dětí ve třídě.

CO ZNAMENÁ UPRAVENÝ RVP ZV?

Jedním z předpokladů pro sjednocení podmínek vzdělávání žáků ZŠ bylo vytvoření společného (nikoli jednotného) kurikula. Příloha, která dosud upravovala vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením, byla z RVP ZV odstraněna, očekávané výstupy v ní obsažené byly využity pro formulaci minimální doporučené úrovně výstupů v jednotlivých vzdělávacích oborech. Tyto výstupy budou využívány pro podpůrná opatření ve třetím a vyšším stupni podpory. Kombinace práce s různou úrovní výstupů a učiva s dalšími podpůrnými opatřeními vytváří předpoklady

pro to, aby nedocházelo ke snižování nároků na vzdělávané žáky.

Úpravy dalších částí RVP se týkaly především sladění textu RVP s novou legislativou upravující základní vzdělávání žáků.

Upravený RVP ZV je v aktuální verzi dostupný na portálu www.rvp.cz, na kterém budou průběžně zveřejňovány komentáře ke klíčovým dokumentům z kurikulárního hlediska: k RVP, plánu pedagogické podpory i individuálnímu vzdělávacímu plánu.

CO SE OD 1. ZÁŘÍ 2016 MĚNÍ PRO JEDNOTLIVÉ TYPY ZŠ?

ZÁKLADNÍ ŠKOLA SPECIÁLNÍ

(vzdělávání žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením podle RVP ZŠS)

ZPŮSOB VÝUKY SE NEMĚNÍ.

Počet žáků vzdělávaných v programu Základní škola speciální: 6470 žáků

ZÁKLADNÍ ŠKOLA BĚŽNÁ

(vzdělávající se podle programu RVP ZV)

NOVĚ BUDOU MÍT NÁROK NA PERSONÁLNÍ A MATERIÁLNÍ PODPORU.

Vzdělávají se zde všichni žáci i žáci se speciálními vzdělávacími potřebami včetně žáků s LMP, kterým postačují podpůrná opatření.

Počet žáků v programu RVP ZV: 858970 žáků

ZÁKLADNÍ ŠKOLY PODLE §16, ODST. 9

(vzdělávající se dosud podle RVP ZV s přílohou LMP)

ŽÁCI BUDOU VZDĚLÁVANI PODLE UPRAVENÉHO RVP ZV, KTERÉ UPRAVUJE NOVĚ I VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S LEHKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM.

Vzdělávají se zde žáci, kteří budou vzděláváni podle § 16, odst. 9, kterým nepostačují podpůrná opatření včetně žáků s LMP.

V takovém případě je nezbytná žádost rodiče o vzdělávání v tomto typu školy a současně souhlasné stanovisko školského poradenského zařízení.

FINANCOVÁNÍ SPOLEČNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ V ROCE 2016

Navýšení finančních zdrojů na podporu **společného vzdělávání** pro rok 2016 patří kromě navýšení úrovně odměňování pracovníků škol a školských zařízení mezi rozpočtové priority Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, a to již od fáze vyjednávání rozpočtu 2016.

Tato snaha vyplynula z faktu, že oblast **společného vzdělávání** je dlouhodobě podfinancovaná. Jedná se zejména o nedostatečně financované úvazky asistentů pedagoga a nedostatek financí na nákup nových kompenzačních a učebních pomůcek pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Navýšení finančních zdrojů by tak bylo potřebné i bez nových legislativních pravidel **společného vzdělávání** platných od 1. 9. 2016. Z hlediska přiznaných

podpůrných opatření u dětí, žáků a studentů bude změna od 1. 9. 2016 v tom, že bude jejich financování **nárokové**, a to ve stejné výši v rámci celé republiky. Finanční hodnota podpůrných opatření bude upravena legislativně, a to vyhláškou. Ta je nyní již v legislativním procesu.

V současném systému financování jsou finanční prostředky ze státního rozpočtu poskytnuté do rozpočtu MŠMT na vzdělávání a školské služby rozepisovány do rozpočtů jednotlivých krajů. Krajské úřady je pak rozepisují do rozpočtů jednotlivých škol a školských zařízení. Tento rozpis je realizován prostřednictvím krajských normativů. Postup krajských úřadů je upraven vyhláškou č. 492/2005 Sb., o krajských normativech a směrnici č. j. 28 768/2005-45.

Zvýšená podpora školám a školským zařízením, které vzdělávají žáky se zdravotním postižením a se sociálním znevýhodněním, je poskytována třemi základními cestami:

- formou **příplatků na zdravotní postižení** (příplatky k základním normativům na vzdělávání žáků bez postižení)
- formou **„nadnormativního“ dofinancování** potřeb školy z povinně vytvářené rezervy krajského úřadu (tato forma se využívá zejména pro zohlednění zvýšených nároků při zajištění pozic asistentů pedagoga v jednotlivých školách)
- formou **rozvojových programů** vyhlášených přímo MŠMT (jde o tři základní rozvojové programy: na asistenty pedagoga pro sociálně znevýhodněné žáky, na asistenty pedagoga pro zdravotně postižené žáky v soukromých a církevních školách a na pořízení kompenzačních pomůcek).

V roce 2015 představují výše uvedené formy zvýšené podpory částku zhruba čtyři miliardy korun.

Od 1. 9. 2016 bude finanční podpora na přiznaná podpůrná opatření pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami **nároková**, a to ve státem (MŠMT) stanovené výši.

MŠMT proto již s účinností od 1. 1. 2016 novelizovalo svoji směrnici č. j. 28 768/2005-45, která umožní krajským úřadům vytvořit si o 0,6 % vyšší rezervu oproti roku 2015. Tato možnost vyšší rezervy bude ze strany ministerstva plně pokryta finančně, a to částkou 528 milionů korun. Finanční prostředky ve výši 500 milionů korun budou poskytnuty do oblasti mzdových prostředků (včetně zákonných odvodů). Další 28 milionů korun bude poskytnuto na nákup

učebních a kompenzačních pomůcek pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Znamená to, že krajským úřadům budou tyto prostředky rozepsány z MŠMT formou republikových normativů již od 1. 1. 2016. Bude tak vytvořen dostatečný prostor k tomu, aby krajské úřady mohly již od počátku roku 2016 zohlednit oprávněné požadavky škol a školských zařízení na asistenty pedagoga a kompenzační pomůcky. Od 1. 9. 2016 pak budou zvýšené výdaje na společné vzdělávání nárokové, a to v jednotné výši. I k těmto účelům budou sloužit navýšené prostředky rozpočtu 2016.

V oblasti **společného vzdělávání** budou v roce 2016 navýšeny i prostředky na rozvojové programy. Podpora oblasti **společného vzdělávání** bude pokračovat i v dalších letech.

JAK PODPOŘÍ SPOLEČNÉ VZDĚLÁVÁNÍ OP VVV?

Od dubna 2016 budou školy podpořeny v zavádění podpůrných opatření výzvou na zjednodušené projekty - tzv. šablony. Šablony na školního psychologa, speciálního pedagoga, školního asistenta, případně chůvy v mateřské škole pomohou personálním posílením pedagogických týmů. Důležitou oblastí je také usnadnění přechodu dětí z MŠ do ZŠ, spolupráce s rodiči dětí a žáků a profesní rozvoj pedagogů. Na tuto výzvu je vyčleněno celkem 4,5 miliardy korun. V roce 2016 bude připravena také výzva na podporu dětí a žáků se zdravotním postižením.

NÁZORY Z TERÉNU

Jitka Kendíková, ředitelka ZŠ a Gymnázia Jiřího Gutha Jarkovského, Praha

„Dne 1. září 2016 je mnohými vnímáno jako přelomové datum v českém školství. Toho dne vstoupí v účinnost změny § 16 školského zákona a také nová vyhláška upravující vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Mnozí se tohoto dne obávají a k chystaným změnám mají výhrady. Osobně to zčásti chápu a považuji to za přirozenou reakci na něco nového, neznámého. Jistě panují i obavy z obtíží a problémů, které každá velká změna systému přináší. Já jsem ale optimista. Vždy se na nové věci snažím dívat pozitivně a chápat je jako přínosné. Na školách, které řídím (ZŠ a Gymnázium J. Gutha-Jarkovského, Praha 1), se procesu integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, zejména těch s poruchou autistického spektra, věnujeme již řadu let. Za tu dobu jsme překonali obrovské množství překážek a problémů. Považuji se za praktika a realistu, který si je vědom obtíží, které nás v souvislosti s uvedenými změnami nejspíš čekají. I tak se ale podle mě blýská na lepší časy. Systém naší práce se v podstatě nezmění, budeme mít ale možnost získat dostatečné finanční prostředky na asistenty pedagoga a odborné pracovníky (speciální pedagog a školní psycholog). Kromě toho pevně doufám, že už nebudeme jen osamělou lodí, k níž mnozí připlouvají v krizových dobách a která již někdy nemůže ani pomoci, protože by se potopila přetížením. Navíc pevně věřím, že mnozí budou nuceni racionálněji a kvalitněji posuzovat možnosti každého dítěte a že se už nebudou objevovat případy naprostého nepochopení či dokonce bezpráví. Chápu,

proč se do avizovaných změn mnohým nechce. I u nás to byl a ještě občas je bolestivý proces. Přesto jsem pevně přesvědčena, že integrace a inkluze jsou správnou cestou pro mnoho dětí, které nám naši péči jednou vrátí.“

PhDr. Petra Novotná, ředitelka Pedagogicko-psychologické poradny, Ústí nad Orlicí

„Vzdělávání pracovníků ŠPZ k zavádění podpůrných opatření pro společné vzdělávání žáků probíhá kontinuálně během celého roku 2015 prostřednictvím NÚV. Dochází k vyjasňování nové terminologie a postojů pracovníků poraden. Ti se aktivně podílejí na připomínkování legislativních změn. Jejich vzdělávání, bohužel, poněkud brzdí dosud nedokončená novela vyhlášek 73/2005 a 72/2005 Sb. Situaci by také velmi prospělo zveřejnění jasných pravidel pro financování škol a školských zařízení v rámci připravované reformy tak, aby pracovníci ŠPZ mohli poskytovat přesné odpovědi pedagogickým pracovníkům v terénu. Seminář zaměřený na novelu školského zákona ukázal, že nový pohled na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami vyžaduje po odbornících v ŠPZ další znalosti, a to zejména z oblasti didaktiky, metod a forem pedagogické práce. Potěšující je, že aktuálně jsou v regionech seznamováni s důsledky novely zákona proškolenými pracovníky zaměstnanci jednotlivých ŠPZ. Ve školicím týmu jsou zastoupeni jak pracovníci PPP, tak pracovníci SPC.“